

13. Zrno leguminoza

- Zrno leguminoza ima veliki značaj u ishrani domaćih životinja, pre svega u podmirivanju njihovih potreba u proteinima.
- Ova hraniva se koriste u obliku zrna, mekinja i brašna.
- Osnovni problem sa većinom ovih hraniva je prisustvo izvesnog broja antinutritivnih materija, pre svega glikozida.
- Sadržaj glikozida po pravilu nije toliko veliki problem u ishrani preživara, koji mogu da konzumiraju i sirovo zrno ovih kultura, ali za nepreživare je neophodna adekvatna termička priprema.

13.1. Leblebija

- Odlikuje se nižim sadržajem antinutritivnih materija, u poređenju sa zrnim ostalih leguminoza, ali i najnižim sadržajem proteina.
- Ne koristi se često u ishrani domaćih životinja.
- Prevažodno se koristi u ishrani ljudi.
- U slučaju goveda dnevni obim konzumiranja je do 2 kg.
- U obroke živine se uključuju u količini do 30%.
- Ukoliko nije zrelo, zrno leblebije može imati štetan uticaj na životinje koje ga konzumiraju.

13.2. Sočivo

- Sadrži oko 25% proteina.
- U sastavu proteina ima dosta lizina ali ne i metionina.
- Koristi se uglavnom za ishranu ljudi, pre svega zbog visoke cene.
- U ishrani preživara može da se uključi u količini do 20% suve materije koncentrovanog dela obroka.
- U smeše koncentrata za svinje u porastu i tovu, može da se uključi u količini do 15%, a za krmače do 10%.
- U slučaju živine, načelno do 30% koncentrata može da bude sočivo, s tim da za nosilje to ne bi trebalo da bude preko 15%.

13.3. Grašak

- Ozime sorte stočnog graška pogodne su za proizvodnju kabaste stočne hrane za preživare, pre svega zelene mase i silaža, a ređe za proizvodnju sena.
- Jare sorte koriste se za proizvodnju zrna koje služi kao komponenta smeša koncentrata.
- Zrno graška sadrži oko 23% proteina.
- Dobar je izvor lizina, ali je sadržaj amino kiselina sa sumporom nizak.
- Iako je sadržaj antinutritivnih materija u grašku niži u poređenju sa drugim leguminozama, a naročito sa sojom, ipak je potreban oprez u ishrani životinja, a pre svega nepreživara.
- Dnevni obim konzumiranja za tovnu junad je do 2,5 kg a za krave u laktaciji do 4 kg.
- Za preporuku je da se termički obradi ako se planira za ishranu nepreživara.
- Termička obrada može da bude značajna i u ishrani preživara, zbog visokog stepena razgradivosti proteina u buragu.
- Koristi se za ishranu svinja i prasadi, uključenjem u smeše koncentrata u količini do 10%, odnosno do 3% za živinu.

13.4. Bob

- Bob je po hemijskom sastavu sličan grašku.
- Sadrži 29% proteina bogatih u lizinu, a siromašnih u metioninu, cistinu (0.6%) i triptofanu.
- U smešama koncentrata za preživare i konje, može da se uključuje u količinama do 20%.
- U ishrani domaćih životinja koriste se krupnosemeni bob (*Vicia faba subsp. Eu-faba. var. major* Harz) i konjski bob (*Vicia faba subsp. Eu-faba. var. equine* Pers).
- U ishrani svinja i živine, koristi se ograničeno zbog visokog sadržaja tanina, po pravilu ne više od 5% smeše koncentrata, i uz obaveznu proveru izbalansiranosti smeše s obzirom na sadržaj amino kiselina.

13.5. Grahorica

- Upotreba zrna grahorice u ishrani domaćih životinja je retkost.
- Pre svega zbog visokog sadržaja glikozida, koji hidrolizuju do cijanovodonične kiseline, a ona može da bude veoma toksična.
- Zbog toga se grahorica koristi pre svega u ishrani preživara, pa i tada retko u formi zrna.
- Značajnija je kao komponenta smeša sa žitaricama, za proizvodnju zelene mase i senaže.

13.6. Lupina

- Lupina se odlikuje veoma visokim sadržajem proteina (35%), ali je njihova biološka vrednost u poređenju sa proteinima soje niža.
- Nekada su postojale samo tzv. gorke sorte lupine, koje su se odlikovale visokim sadržajem brojnih alkaloida, od kojih na prvom mestu treba pomenuti lupinin.
- To je antinutritivna materija sa izraženim neurotoksičnim dejstvom.
- U današnje vreme, koriste se selekcionisane sorte, sa nižim sadržajem antinutritivnih materija.

- Poznate su i kao slatke lupine.
- I pored toga potreban je oprez, i strogo se mora voditi računa o obimu konzumiranja.
- Goveda mogu da konzumiraju zrno lupine u količini do 2 kg/dan a ovce do 0,3 kg.
- U smeše koncentrata za piliće se uključuje u količini do 5% a do 10% za nosilje.
- Ne treba je koristiti u ishrani svinja do 20 kg telesne mase, dok kod starijih kategorija može da se uključi u smeše koncentrata do 10%.